

άλλα. Σε τρεις τόμους, με τον τίτλον «Φιλολογικά Πάθηρα», ο 'Αφεντούλης εξέδωσε όλη τη φιλολογική του εργασία. Παρά τη γνώμη του Ροϊδη, ο 'Αφεντούλης ήταν δημοτικιστής, όπως φαίνεται κι' από το ακόλουθο ποίημα, που έγραψε στη Ζαγορά, κατ' άπομνημον τον δημοτικόν «Μάνα σου λέω δέν μπορώ κ.λ.π.» :

Γυναίκα, λέω, δέν μπορώ ατόυτ'ό μές στήν 'Αθήνα
 'Όλοχρόνης νά καθώμαι, νά ψήνωμαι, νά σκάνω,
 Δέν ήμπορώ, δέν δύναμαι νά κολιμβώ στή σκόνη
 Μά τό λαρόγγι μου στεγνό, μέ τυφλωμένο μάτι
 Θάρθω τή γυναίκοϋλα μου, τά τρυφερά παιδάκια
 Θείρω γοργά νά φορεθώ στή ράχη μου. Νά στήσω
 Τό φτωχικό καλύβι μας έδώ στόν άγιο Γιώργη
 Στή Ζαγορά, στά κρύα νερά, και στήν πολλή θροσοϋλα,
 Νά παίξουν τά παιδάκια μας, στά χώματα, στά χιόνια,
 Νά λούζονται μέ κρούσταλλα, νά πολεμούν μέ μήλα,
 Νά τρών καρμέγια ξυνά κι' άχλάδια και φουντούκια
 Νά γίνουν άστερες δυνατοί... κ.λ.π.

Ο 'Αφεντούλης γεννήθηκε στη Ζαγορά, στα 1824. Πέθανε στον Πειραιά, σε ηλικία 69 ετών, στις 8 'Απριλίου 1893. Λίγες μέρες πρὸ τοῦ θανάτου του, σέ τήν μά Πειραιώτικη έσπερίδα, μερικοί άστειόνταν μαζί του σά τάχα κάνει... κότες στή νεαρή και ώφραία οικοδόσκινα, ή όποία γελώντας του έφερε τό λευκόματι της νά έκφράσει έμμέρους τόν έρωτά του. Και ό παρά τίς άσπες του τριές αίσθηματικῶς ποιητής και λαοφιλόσοφος δέν έδίστασε. Έγραψε τά ακόλουθα δύο τετραστίχα, τά όποια κατόπι εδίαβασε εις έπίτησον όλων, μεγαλοφώνως :

«Ω άφες με έν σου φίλημα
 άκόμη ν' άποσπάσω
 Έν σου γλυκό μειδιάμα
 άκόμη νά χαράξω
 «Ω άφες εις τήν δύσιν μου
 προτού νά καταφθάσω,
 νά είνω : μέ ήγάπησεν
 ατή πού λαχταρώ !

Και ένθ' όλου γελοΐσαν, έξαφν' ό 'Αφεντούλης πέφτει σέ μελαγχολία, και γράφει άποκάτω τό ακόλουθο τετραστίχο, τό τελευταίό του :

«Δν ναυαγός διηόθυνα τό διαρρέον σκάφος
 εις τήν άγκάλην χλωρής και άνθοφόρου γής,
 Γαλήνην έπιπόθησα ένθα τό κήμα τάφος
 δέν είνε, ουδέ μαινεται άγρία καταγής

ΣΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΤΟΥ PAUL GERALDY
 Τ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

«Ω πολυαγαπημένη μου ! Τι μακρινός πού θάνε ένας μήνας δλόκληρος χωρίς τήν όμορφιά σου !... Σούλεγα χθές τό γράμμα μου ύπομόνος πούς θήμαι... Ναι ! κάνω μόνο μιας στιγμής ύπομονή μακριά σου.

Κ' έπειτα πάλι ό πόνο μου ξανάρχεται σιά μου παγονιστός μου σύντροφος, μ' ακολουθεί πιστά στό έρημο θαμάτιο πού λείπεισ σί, χαρά μου, και βασιλεύει τώρα πειά θλίψη και σκετινιά.

«Α ! βράδια πού περνά σκληρά, χωρίς τά θεία φιλιά σου μέ άναμνήσεις μοναχά, χαράς και ευνυχίας πού κάνουν νά ποθώ τρελλά, τόν τρυφερό έρωτά σου, τή μωρφήμένη άνάξι σου, τή φλογερή ματιά σου !

«Ω, άν ήξερες τή θλίψη μου, τήν τόση μοναξιά μου !... Τό σπιτι πού τό γέμισες μέ νεότητή, μέ ζωή πηρε μέ ψψη πένθιμη, όμοια μέ τήν καρδιά μου και ή χαρά, μακριά από μέ, διαβαίνει σιωπηλή !

Κι' όμως υπάρχουν άνθρωποι, άγάπη μου, τό έξωρο ετυχισμένοι, πού ό καιρός γοργά γι' αούτους κυλά και προσπαθώ μικροϋλα μου, και θέλω νά πιστεΰω πως θά περάσει και γιά μέ, όπως γι' αούτους περνά...

Βλέπεις, σου γράφω γράμματα πού τίποτα δέν λένε γιατί τά δσα θάθελα, γλυκειά μου, νά σου πώ δέν λέγονται χωρίς φωνή, ματιές, φιλιά πού καινε και πού μποροϋν νά δείξουν τό πόσο σ' αγαπώ ;

'Αντί, αγαπημένη μου ! Σου στέλνω τήν καρδιά μου γεμάτη άπ' τήν εικόνα σου, άφρωστη, ραγισμένη... τόν πόνο μου, τή θλίψη μου, τό φλογερό έρωτά μου και γιά γλυκό ναυούρισμα, τά δλόθεσμα φιλιά μου !

Καλέμα: Μετάφρ. Διδος Μ. ΟΙΚ...

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Οι ατόχειρες κατά τήν άρχαιότητα. Οι θανατόφιλοι φιλόσοφοι. Οι ατόχειρες στην άρχαία Ρώμη. Αυτοκτονία πού έγινοντε...κατά διαταγήν του αυτοκράτορος. Ο ρόλος του Ρωμαίου κευρέως. Η αυτοκτονία και οι Έβραίοι. Οι νέμοι του Μωϋσείως. Η αυτοκτονία κατά τόν μεσαιώνα. Ο έξευτελισμός τών πτωμάτων. Δίκαι...νεκρών !... κ.τ.λ κ.τ.λ.

Κατά τήν άρχαιότητα, δέν ύπηρχε κανένας νόμος, ό όποίος νά έπιβάλλη ολιανθήτοτε τιμωρία έπί του πτώματος ένός αυτοχειρασθέντος, όπως συνέβαινε κατόπιν καθ' όλο τόν μεσαιώνα κι' όπως συμβαίνει σέ πολλά μέρη του κόσμου μέχρι σήμερα ακόμα. Στην άρχαία Έλλάδα μάλιστα, ύπηρχαν φιλόσοφοι, οι όποιοι έτιμοϋσαν ιδιαιτέρως τήν αυτοκτονία, θεωρώντας ατήν ως εκδήλωση περιφρονήσεως πρὸς τή ζωή !

Τήν ίδια οτάση άπέτανε τών αυτοχειριζόμενων έτηροϋσαν και οι Ρωμαίοι. Όταν άμως αυτοκτονούσε κανείς γιά νά γλυτώσθ από μά σοβαρά κατηγορία ή γιά ν' άποφυγή τή δικαιοσύνη, τότε οι Ρωμαίοι τόν θεωρούσαν έγκληματία και έδήμιαν τήν περιουσία του. Έπίσης όταν κανείς τών αυτοκράτορων ύποτειυότανε όποιονδήποτε ύπλήκοό του διε συμμοκτεί έναντίου του, του έστειλε μήνυμα ν' αυτοκτονήσθ !... Όταν μάλιστα ό ως ύποτιος θεωρούμενος άνήκε στην άριστοκρατική τάξη ή είχε μεγάλο άξίωμα, ό αυτοκράτωρ του έστειλε —εις ένδειξιν εκτιμήσεως !... —έναν κορυβά γιά νά τόν διευκολύνη σχετικῶς άνοιγοντάς του τίς φλέβες !... Τών αυτοχειριζων αυτών δέν έδημιέτο ή περιουσία αλλά περιήρχετο ύπό τήν κυριότητα τών συγγενών και κληρονόμων του έκτός ένός μέρους, τό όποιον άνήκε δικαιοματικῶς στόν αυτοκράτορα...

Ο Μωϋσής καταδίκασε τούς αυτοκτονούσαντα νά μείνουν άταφοι και νά τούς φάνε τά κορύβια και τά θηρία, γιατί σύμφωνα μέ τό πνεύμα τής θεοκρατικής νομοθεσίας του Μωϋσείως, ό άνθρωπος ήταν ύποκειμένος στό Θεό και δέν μποροϋσε νά διαθήσθ τή ζωή του κατά βούλην.

Ο χριστιανισμός ακολούθησε κατά γράμμα τίς διατάξεις τής έβραϊκής νομοθεσίας. Αί Σίνδοι και οι Πατέρες τής Έκκλησίας άναθεμάτισαν έπανειλημμένως τήν αυτοκτονία. Ο Ιερεϋς Αβουστίνος τή θεωρούσε πραγματική δολοφονία.

«Όποιος σκοτώνεται. έγραψε, είνε σαν νά δολοφονή έναν άνθρωπο !...»

Οι έξευτελισμοί πού ύφίσταντο κατά τόν μεσαιώνα τά πτώματα τών ούκοκονούτων, είνε τρομεροί και άράνταστοι. Στο 15ο αιώνα, έψησίσθ ένας νόμος, ό όποίος καθόριζε ως έξης τήν τιμωρία πού έπρεπε νά έπιβληθί επί τών πτώμα κάθε ατόχειρος.

Πρώτα, τό κρεμοϋσαν ! Θεωρούσαν δηλαδή τόν αυτοκτονήσαντα ως δολοφόνου —σύμφωνα μέ τό χαρακτηρισμό του άγίου Αλόγουσίνου, πού άναφερομε παραπάνω—και τόν έπέβαλαν, τήν άνάλογη ποινή.

Κατόπι, κατέβραζαν τό πτώμα από τήν άγκώνα και τό τραβοϋσαν στους κάμπους, έξω από τήν πόλη άφού προηγουμένως γαρέμζαν τό κατώφι τή ; πόρις τού σπυτιού του !... Ύστερα, άφηναν τό πτώμα πεταμένο στους κάμπους, γιά νά σαπίσθ ή νά τό φάνε τά κορύβια !...

Έπί Λουδβίκου ΙΔ', στα 1670, έψησίσθ ένας νόμος, ό όποίος καθίερωνε όχι μόνον νέον είδος βασανιστηρίων γιά τά πτώματα τών αυτοχειριζων, άλλα και τόν τρόπο μέ τόν έμο. θά δικάζονταν αυτά...τά πτώματα δηλαδή !

Σύμφωνα μέ τό νόμο αυτό, έδεναν τό πτώμα του ατόχειρος πίσω άπό ένα κάρο και τό περιέφεραν στους δρόμους ! Κατόπι τό κρεμοϋσαν άπό τά πόδια και, άφού τό άφηναν στήν έξευτελιστική ατή θασ, τό πετούσαν στήν έσοχή, μακριά από τήν πόλη, γιά νά τό φάνε οι σκύλοι ! Η περιουσία του ατόχειρος έδημιέτο πρὸς όφελος τού κράτους.

Όσο γιά τή δίψη, αή ήτανε και τό παράδοξο και κομικό σανάμα. Οι συγγενείς του ατόχειρος έβραζαν ένα δικηγόρο νά τόν ύπερασπισθί πρὸ τού δικαστηρίου και νά πείσθ τό δικαστήριό ότι ό άνθρωπος τούσ : αυτοκτόνος επειδή είχε σοβαρούς λόγους πρὸς τούτο. Ο δικηγόρος έβραζε τότε όλα τά δυνατόα του γιά νά κερδίσθ τήν ό ύδωση. Έπρόκειτο βλέπειτε νά σωθί όχι μόνον ή τιμή και ή ύποληψή του ατόχειρος, άλλα και ή περιουσία του, ή όποία διαφεροτικά θά έδημιέτο. Πολλές φορές ή δίκες αυτές βασουσαν τόσο πολύ μακρό, ώστε, γιά νά μή βρωμισθ τό πτώμα, ό κατηγορούμενος δηλαδή, τόν άλάτιον διαρκῶς !...

ΜΙΚΡΑ - ΜΙΚΡΑ

«Έσινη : Ο μπαμπάς έδημιούργησε μεγάλη περιουσία όταν ήταν νέος... θάλει, άγάπη μου, νά σου πώ πως τήν έδημιούργησθ ;
 «Έσινη : Όχι, προτιμά νά μου πῆς άν τή διατήρή άκόμη.